

Γέρων Ιωσήφ Ησυχαστής - 120 χρόνια από την γέννησή του: το Εγκόλπιο Ημερολόγιο του 2018

[/ Πεμπτουσία](#)

Σε κάθε εποχή της ανθρωπότητας, ιδιαίτερα στις περιόδους της κρίσης, το Άγιο Πνεύμα, ο Παράκλητος που κυβερνά την Εκκλησία και την οδηγεί στα έσχατα, αναδεικνύει πρόσωπα οδοδείκτες. Σε μια εποχή η οποία γνώρισε δύο παγκοσμίους πολέμους, μία εθνική καταστροφή και έναν εμφύλιο σπαραγμό και η οποία έγινε μάρτυρας μιας πρωτοφανούς αστυφυλίας και εκκοσμικεύσεως, εν ταις οποαίς της γης του Αγιωνύμου Άθωνος εφάνη άνθρωπος με το όνομα Ιωσήφ: ο Γέρων Ιωσήφ ο Ησυχαστής ή Σπηλαιώτης, όπως συνηθίσαμε να τον ακούμε όσοι από μικρή ηλικία επισκεπτόμασταν το Άθω.

Όποιος διαβάσει τον βίο του και την επιστολογραφία του αποκομίζει μία σπάνια για την εποχή μας αίσθηση: της αυθεντικότητας. Ο Γέρων Ιωσήφ ο Ησυχαστής ήταν από εκείνους τους ανθρώπους οι οποίοι έγιναν οι ίδιοι θεμέλιο και ρίζα. Δημιούργησαν μία πνευματική βάση, χωρίς να έχουν παραλάβει οι ίδιοι από πριν κάτι. Αυτοί οι άνθρωποι κινούνται στον ρου της ορθόδοξης μοναστικής και ησυχαστικής παραδόσεως, ωστόσο οι ίδιοι δεν ευτύχησαν να έχουν κάποιον έμπειρο πνευματικό καθοδηγητή, έναν Γέροντα με την πλήρη έννοια του όρου και του περιεχομένου της πνευματικής πατρότητας που αυτός περικλείει. Έτσι έδωσαν στ' αλήθεια αίμα για να λάβουν Πνεύμα. Κατέβαλαν ανυπέβλητους κόπους, πόνους και δάκρυα προκειμένου να κενώσουν εαυτούς ώστε να καταστούν δοχεία της Χάριτος. Και ακόμη περισσότερο την Χάρη να την μεταδώσουν στα πνευματικά τους τέκνα και εξ αυτών σε όλα τα πνευματικά τους έκγονα.

Ακούσαμε οι ίδιοι τον μακαριστό παπα-Εφραίμ τον Κατουνακιώτη να λέει: « Πιστεύσατέ με Πατέρες! Εμείς τίποτε δεν κάναμε! Εμείς τα παρελάβαμε έτοιμα όλα από τον Γέροντά μας τον Ιωσήφ!» Ήταν η αναγνώριση της θυσίας που κάνει ο Πνευματικός Πατέρας για να αφήσει ιερά παρακαταθήκη ζωής στα πνευματικά του τέκνα τον ζωντανό και βιωμένο λόγο του Ευαγγελίου. Και η αναγνώριση ερχόταν από έναν πνευματικό πατέρα που κι εκείνος κατέβαλε μεγίστους πόνους και έδωσε αγαθούς πνευματικούς καρπούς.

Εμείς στην Πεμπτουσία έχουμε το προνόμιο να θεωρούμε ως πνευματική μας ρίζα τον Γέροντα Ιωσήφ τον Βατοπαιδινό, τον γέροντα που γέννησε πνευματικά την συνοδεία της Ιεράς και Μεγίστης Μονής του Βατοπαιδίου, αυτής που δημιούργησε και συντηρεί την ιστοσελίδα μας. Η διδασκαλία του Γέροντος Ιωσήφ είναι η διηνεκής πνευματική μας τροφή και καλύπτει ένα κεντρικό και εκτεταμένο μέρος του περιεχομένου μας. Μέσα στην διδασκαλία αυτή όμως αναγνωρίζουμε την βαθύτερη πνευματική ρίζα του Γέροντός του ο οποίος εκτός από την πνευματική γέννηση του κληροδότησε και το όνομά του: του Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστή. Έτσι θεωρούμε και την δική μας ύπαρξη ως συνέχεια εκείνης της βαθειάς πρώτης ρίζας. Για τον λόγο αυτό μέσα στις αναρτήσεις μας επανειλημμένα περιλαμβάνονται κείμενα και διηγήσεις για τον Γέροντα εκείνον που από την πρώτη συνοδεία του επανδρώθηκαν έξι Ιερές Μονές του Αγίου Όρους και πολλά

άλλα μοναστικά και ησυχαστικά καθιδρύματα. Η μορφή του ενέπνευσε την διοργάνωση διορθόδοξου συνεδρίου το 2004 στην Αθήνα και το 2005 στην Λεμεσό με θέμα: «Γέροντας Ιωσήφ ο ησυχαστής: Άγιον Όρος – Φιλοκαλική Εμπειρία». Εμπνεόμενη ξανά από το Πρόσωπο και την Διδασκαλία του η Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου προέβη στην έκδοση εγκόλπιου ημερολογίου του 2018 με αφορμή την συμπλήρωση εφέτος των 120 ετών από την γέννησή του.

Το εγκόλπιο ημερολόγιο τυπώθηκε σε καλαίσθητη και εύχρηστη έκδοση.

Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να απευθυνθεί για παραγγελίες στην ηλεκτρονική διεύθυνση: **pek@vatopedi.gr**.

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος

Οσιώτατοι, ο τε Καθηγούμενος Αρχιμανδρίτης κύριος Εφραίμ και οι λοιποί πατέρες της εν Αγίω Όρει καθ' ημάς Ιεράς Βασιλικής, Πατριαρχικής και Σταυροπηγιακής Μονής του Βατοπαιδίου, τέκνα εν Κυρίω πολυφίλητα της ημών Μετριότητας, χάρις εΐη τη υμών Οσιότητι και ειρήνη παρά του πλουσιοδώρου Θεού ημών.

Ασμένως επληροφορήθημεν δια του υπ' αριθμ. Πρωτ. 1143/20.1.1 και από ιζ' Οκτωβρίου ε.ε. γράμματος της αγαπητής Οσιότητος υμών, την πρόθεσιν της Ιεράς Μονής του Βατοπαιδίου, όπως προβή εις την έκδοσιν εγκολπίου Ημερολογίου, αφιερωμένου εις τον Οσιώτατον Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστήν, επί τη συμπληρώσει εκατόν είκοσιν ετών από της γεννήσεως αυτού.

Η γέννησις του ανδρός τούτου υπήρξε προάγγελος, κατά τινα τρόπον, και της κατά την εποχήν μας λαμπράς επανδρώσεως του Αγίου Όρους, καθ' όσον πλειάς μοναζόντων εντός του Αγιωνύμου Όρους ανάγουν την πνευματικήν αυτών πατρότητα εις αυτόν. Αλλά και η αναζωπύρωσις του ησυχαστικού πνεύματος, η αναβίωσις του μοναστικού ιδεώδους και τυπικού εις το περιβόλιον της Παναγίας και εκτός αυτού συνδέεται αρρήκτως μετά της μακαρίας και ευλογημένης προσωπικότητος εκείνου.

Ο Γέρων Ιωσήφ ο Ησυχαστής, «δους αίμα και λαβών πνεύμα», εβίωσε το εθελούσιον και αναίμακτον μαρτύριον της μοναχικής πολιτείας, το οποίον και μετέδωκεν εις τα πνευματικά αυτού τέκνα δια του ενθέου παραδείγματος αυτού. Μακράν της τύρβης του κόσμου, εκαλλιέργησε προσευχητικώς την άμεσον και προσωπικήν κοινωνίαν μετά του Θεού και της Κυρίας Θεοτόκου, την οποίαν όλως εξαιρέτως ηγάπα, αξιωθείς, ούτω, να παραδώση το πνεύμα αυτού κατά τον εορτασμόν της προς ουρανούς μεταστάσεως αυτής και γενόμενος δια τον τεταραγμένον κόσμον της σήμερον υπόδειγμα αφιερώσεως εις τον Θεόν και εις την Εκκλησίαν του, σύμβολον ειρήνης και ενότητας. Και όντως, ο μακάριος ούτος ανήρ υπήρξε διάκονος της καταλλαγής, διότι εις περίοδον ερίδων και αποσχιστικών κινήσεων μεταξύ των μοναχών του Αγίου Όρους εξ αιτίας του ημερολογιακού ζητήματος, υπερημύνθη σθεναρώς της ενότητας της Ορθοδόξου Εκκλησίας, έχων δε την πληροφορίαν ότι «η Εκκλησία ευρίσκεται εις το Οικουμενικόν Πατριαρχείον της Κωνσταντινουπόλεως», απέκοψε πάσαν κοινωνίαν μετά των ζηλωτών, διδάσκων την υπακοήν εις τον εκάστοτε Πρώτον της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ήτοι τον Οικουμενικόν Πατριάρχην, τον και Επίσκοπον της Αγιωνύμου Πολιτείας.

Επευλογούντες, όθεν, την νέαν ταύτην πρωτοβουλίαν του πολυσχιδούς πνευματικού, εκδοτικού και πολιτισμικού έργου της Ιεράς υμών Μονής,

συγχαίρομεν πατρικώς, επικαλούμεθα δε πλουσίαν την Χάριν και το Έλεος του καιρών και χρόνων κυριεύοντος Θεού Λόγου και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού εφ' ἡμᾶς και επί τους εντευξομένους εις το παρόν Ημερολόγιον.

,βιζ Νοεμβρίου ι

Πρόλογος της Εκδόσεως

Ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής (1897-1959), υπήρξε ο πνευματικός Πατέρας τεσσάρων πνευματικών μορφών του Αγίου Όρους, των μακαριστών Γερόντων Εφραίμ του Κατουνακιώτου (1912-1998), Ιωσήφ του Βατοπαιδινού (1921-2009), Χαραλάμπους του Διονυσιάτου (1910-2001) και του Γέροντος Εφραίμ του Φιλοθείτου, ευρισκομένου σήμερα στην Αμερική.

Ο αείμνηστος και οσιώτατος αυτός Γέροντας, έζησε σκληρή ασκητική ζωή στο Άγιον Όρος, σε μια περίοδο κατά την οποία είχαν περιοριστεί οι νηπτικοί Πατέρες. Η Αγιορειτική Παράδοση κινδύνευε να απομακρυνθεί από την ζωή της νοεράς ησυχίας και νήψεως, καθώς και από την γνώση των οδών της μακαρίας υπακοής, που οδηγεί τον άνθρωπο στην νέκρωση μεν του παλαιού ανθρώπου των ποικίλων επιθυμιών και παθών, στην ανάσταση δε του κατά Θεόν κτισθέντος «εν Πνεύματι Αγίω καινού ανθρώπου».

Γι' αυτόν τον λόγο αποτέλεσε την βάση και το έμπρακτο παράδειγμα της ασκητικής βιοτής. Ενώ ο ίδιος έζησε μακράν του κόσμου και σχεδόν έγκλειστος, το μεγαλύτερο μέρος της ασκητικής του ζωής, σήμερα είναι πλέον γνωστός σ' όλη την Ορθοδοξία, τιμώμενος ως όσιος Πατέρας με πλήθος πνευματικών τέκνων εντός και εκτός του Αγίου Όρους.

Η προσωπικότητά του ανήκει στους ελάχιστους εκείνους Πατέρες της προηγούμενης γενεάς, οι οποίοι χωρίς παράδειγμα και άμεση στήριξη πνευματικού πατρός, κατόρθωσαν να νικήσουν με κόπους πνευματικούς και βαθιά ταπείνωση τον παλαιό άνθρωπο. Έτσι απέκτησαν τις αρετές, επάνω στις οποίες άνθισαν και καρποφόρησαν τα πνευματικά χαρίσματα της διοράσεως και προφητείας, το χάρισμα της πατρότητας και της διδαχής. Με το έργο και τον λόγο τους, αλλά κυρίως με την προσευχή τους στηρίζουν σήμερα την οικουμένη.

Σε όλη του την ασκητική ζωή ο μακάριος Γέροντας κράτησε ένθερμο τον θείο ζήλο. Έπασχε με τους ασκητικούς του κόπους τα «παθήματα» της αιωνίου ζωής. Ευχόταν διαρκώς κατά την αποστολική προτροπή «αδιαλείπτως προσεύχεσθε», την οποία εφάρμοσαν πλήρως οι Φιλοκαλικοί Πατέρες. Υπέμενε τους σκληρούς αγώνες με τους οποίους τα πονηρά πνεύματα γνωρίζουν να δοκιμάζουν την πίστη και την υπομονή των αγωνιστών και κατόρθωσε να περάσει την άγρια και

μαινόμενη θάλασσα των παθών.

Μετά από όλα αυτά βίωσε ο μακάριος Γέροντας την βαθιά ειρήνη των λογισμών, την κάθαρση των παθών, την φωτοφόρο παρουσία του Αγίου Πνεύματος, την μεταμόρφωσή του σε άνθρωπο πνευματικό. «Όσοι γαρ έλαβον Αυτόν, έδωκεν αυτοίς εξουσίαν τέκνα Θεού γενέσθαι». Έγινε υιός Θεού κατά Χάριν και σήμερα εντρυφούμε στους γλυκυτάτους καρπούς των πατρικών του κόπων και υποθηκών, όσοι επιθυμούμε να μιμηθούμε και κατ' ελάχιστον την μακαρία ζωή του.

Πράγματι, όπως είπε ο σεβαστός Γέροντας Αιμιλιανός Σιμωνοπετρίτης, ότι θα εκπληρώνει ο Άθωνας τον ιερό του σκοπό, αν έστω και κάθε διακόσια χρόνια ανέτελλε από αυτόν μία τέτοια ασκητική μορφή.

Η Ιερά μας Μονή, αποφάσισε να εκδώσει το παρόν χρηστικό ημερολόγιο προς πνευματική βοήθεια των πιστών, έχοντας υπ' όψιν και την χρησιμότητά του στην καθημερινότητα όλων των προσκυνητών του Αγίου Όρους, που επιθυμούν να γνωρίζουν την σχέση παλαιού και νέου ημερολογίου, ενημερωνόμενοι για τις αντίστοιχες ημερομηνίες των διαφόρων εορτών.

Με την ευκαιρία της επετείου των εκατόν είκοσι χρόνων από της γεννήσεως του μακαρίου Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού ευχόμεθα να φιλοτιμηθούμε και εμείς, ώστε να καλλιεργήσουμε ως έναν βαθμό τον ένθερμο ζήλο του προς τον Χριστό

και Σωτήρα μας.

Ο Καθηγούμενος της Ιεράς

Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου

Σύντομος βίος του Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστή (1897-1959)

Το έτος 1897 γεννήθηκε στις Λεύκες του μικρού Κυκλαδίτικου νησιού της Πάρου από φτωχούς, απλοϊκούς και ευσεβείς γονείς, τον Γεώργιο και την Μαρία. Ο πατέρας του δεν έζησε αρκετά και η μητέρα ανέλαβε την προστασία της οικογένειας. Η μητέρα του ήταν πραγματικά άνθρωπος του Θεού, ευλογημένη ψυχή με απλότητα που συχνά έβλεπε υπερφυσικά φαινόμενα στη ζωή της.

Όταν ο Γέροντας έφυγε για μοναχός η μητέρα του είπε στους δικούς της ότι το γνώριζε από τη γέννησή του. Διηγήθηκε το εξής: «Όταν γέννησα τον Φραγκίσκο μου (αυτό ήταν το κοσμικό όνομά του) και ήμου-να ακόμη στο κρεβάτι με το μωρό δίπλα μου άνοιξε η στέγη και ένας φτερωτός νέος που έλαμπε άρχισε να ξεσκεπάζει το μωρό με πρόθεση να το πάρει. Όταν διαμαρτυρήθηκα μου είπε ότι γι' αυτό ήρθε και αυτή είναι η "απόφαση". Μου έδειξε σε ένα σημειωματάριο

γραμμένη μια εντολή, ότι πρέπει οπωσδήποτε να πάρει το μικρό. Όταν αντιστάθηκα, ο Αγ-γε-λος μου έδωσε ένα πολύτιμο κόσμημα σε σχήμα σταυρού και μου πήρε το μωρό». Από τότε πίστευε ότι κάποτε ο Φραγκίσκος θα ακολουθούσε τον Χριστό.

Ο Γέροντας ως την εφηβική του ηλικία παρέμεινε στο χωριό του και βοηθούσε την μητέρα του στις διάφορες εργασίες του σπιτιού. Μετά έφυγε στον Πειραιά, εργαζόταν στο Λαύριο ως μικροέμπορος, ώσπου πήγε να υπηρετήσει στο ναυτικό. Στην ηλικία των εικοσιτριών ετών είχε κέντρο των κινήσεών του την Αθήνα. Άρχισε να μελετά πατερικά βιβλία και τον εντυπωσίαζε η ζωή των αυστηρών ασκητών. Μεγάλη ώθηση προς τον μοναχισμό του έδωσε το εξής όνειρο: «Ένα βράδυ είδα στον ύπνο μου ότι περνούσα έξω από τα ανάκτορα και αμέσως με πήραν δυο αξιωματικοί της ανακτορικής φρουράς και με ανέβασαν στο παλάτι. Δεν κατάλαβα τον λόγο και διαμαρτυρήθηκα. Τότε μου αποκρίθηκαν με καλοσύνη να μη φοβούμαι, αλλά να ανέβω, γιατί είναι θέλημα του Βασιλέως. Ανεβήκαμε σε ένα πολύ υπέροχο ανάκτορο, ανώτερο από κάθε επίγειο, μου φόρεσαν μια ολόλευκη και πολύτιμη στολή και μου είπαν· από εδώ και εμπρός θα υπηρετείς εδώ', και με πήραν να προσκυνήσω τον Βασιλέα.

Ξύπνησα αμέσως και αυτά που είδα και άκουσα χαράχθηκαν τόσο πολύ μέσα μου, ώστε δεν μπορούσα να κάνω η να σκεφτώ τίποτε άλλο. Σταμάτησα τις εργασίες μου και έμεινα σκεπτικός. Άκουγα ζωντανά μέσα μου να επαναλαμβάνεται διαρκώς εκείνη η εντολή "από τώρα και μπρος θα υπηρετείς εδώ". Όλη μου η κατάσταση εσωτερικά και εξωτερικά άλλαξε».

Έφευγε από τον θόρυβο της πόλεως και πήγαινε περισσότερο στην Πεντέλη όπου περνούσε ως ασκητής με πολλή νηστεία και αγρυπνία. Κάποτε συνάντησε κάποιον Γέροντα Αγιορείτη μοναχό και αποφάσισε να μεταβεί στον Άθωνα, όπου πίστευε πως θα έβρισκε Πατέρες στα μέτρα εκείνα που διάβαζε στους βίους τους.

Ο πρώτος σταθμός ήταν τα Κατουνάκια. Εκεί ζούσε τότε ο αείμνηστος Γέροντας Δανιήλ, ο ιδρυτής της αδελφότητας των Δανιηλαίων. Ο Γέροντας Δανιήλ ήταν ευλαβής, συνετός, με μεγάλη πείρα της ασκητικής ζωής. Σ' όλη τη ζωή του έμεναν ζωντανές οι αγαθές εντυπώσεις από την αδελφότητα και τον οσιότατο Γέροντα. Δεν έμεινε όμως μαζί του, αναχώρησε για την Βίγλα, πλησιέστερα προς την Μονή της Μεγίστης Λαύρας, γιατί αγαπούσε την ησυχαστική ζωή.

Φιλοξενήθηκε από έναν Γέροντα αλλά δεν αναπαύθηκε, γιατί δεν βρήκε αυτό που ζητούσε. Αποσυρόταν σε ένα απόμερο τόπο και προσευχόταν παρακαλώντας με δάκρυα τον Θεό να τον βοηθήσει.

«Ζητούσα και έλεγα πως δεν θα φύγω από εκεί, αν δεν μου δείξει το έλεός Του και αν δεν μου δώσει θάρρος. Απευθυνόμουνα στην Δέσποινά μας και την ικέτευα. Όπως ήμουν εκεί και κοιτάζα προς τον Άθωνα, όπου φαινόταν καλά και το μέρος με το εκκλησάκι της Παναγίας μας, σαν να αισθάνθηκα μέσα μου ένα σκίρτημα χαράς. Αμέσως βλέπω μία φωτεινή ακτίνα να βγαίνει από την εκκλησία της Παναγίας και σαν ουράνιο τόξο ήρθε και ακούμπησε επάνω μου. Αμέσως αλλοιώθηκα όλος και ξέχασα τον εαυτό μου. Γέμισα φως μέσα στην καρδιά μου, έξω και παντού και δεν αισθανόμουνα αν έχω σώμα. Τότε άρχισε να λέγεται η ευχή μέσα μου τόσο ρυθμικά, που απορούσα, γιατί εγώ δεν προσπαθούσα – μόνο έβλεπα και άκουγα ταυτοχρόνως, και θαύμαζα. Μου φαινόταν ότι είχα δύο εαυτούς, γιατί έβλεπα την εσωτερική μου κατάσταση όλη φως, πνευματική ευωδία και χαρά με αδιάλειπτη την ευχή, αλλά και ολόκληρος ήμουν καλυμμένος από το φως και θαύμαζα το μεγαλείο του θείου ελέους. Αμυδρά, όσο είναι δυνατόν αυτή την ώρα να ελέγξει κάποιος τους λογισμούς του, σκεφτόμουνα ότι αυτή είναι η Χάρις, που παρηγορεί όσους θέλει κατά την Πατερική παράδοση. Δεν γνωρίζω πόσο κράτησε η κατάσταση αυτή, ώσπου το κατάλευκο εκείνο φως αποσύρθηκε πάλι εκεί από

όπου προερχόταν. Τότε συνήλθα και είδα ότι ήμουν στον τόπο όπου είχα αρχίσει να προσεύχομαι. Συμπέρανα όμως ότι πέρασε αρκετή ώρα, γιατί πλησίαζε το ηλιοβασίλεμα. Από τότε δεν έφυγε από μέσα μου η κατάσταση αυτή της ευχής. Λεγόταν στην καρδιά μου χωρίς κόπο, αλλά δεν είχε την υπερβολική εκείνη ενέργεια που είχε όταν ήρθε την πρώτη φορά».

Από τότε και εξής προσπαθούσε να βρίσκεται διαρκώς σε μέρη ήσυχια, απόκεντρα και κατάλληλα για ησυχία και προσευχή. Έφυγε πια από την Βίγλα και πήγαινε σε διάφορα σπήλαια και μέρη, αγωνιζόμενος να κρατήσει μέσα του την ευχή. Πιο πολύ σύχναζε στο ναύδριο της Κυρίας μας Θεοτόκου στις παρυφές της κορυφής, από όπου του συνέβη το μεγάλο γεγονός, και καλλιεργούσε με πολλή ακρίβεια την ευχή.

Την ημέρα της εορτής της θείας Μεταμορφώσεως του Σωτήρος ανέβηκε στην κορυφή μαζί με τους πατέρες που πήγαν να εορτάσουν. Εκεί συνάντησε τον π. Αρσένιο, τον μετέπειτα αχώριστο σύντροφο και συναγωνιστή του.

Πήγαν μαζί να συμβουλευτούν τον διακριτικό Γέροντα Δανιήλ στα Κατουνάκια, από που και πως να αρχίσουν τον πνευματικό αγώνα τους χωρίς τον κίνδυνο της πλάνης. Ο Γέροντας τους υπέδειξε να μην ξεκινήσουν, αν δεν σφραγίσουν το έργο τους με την ευλογία της υπακοής. «Έχετε Γέροντα; Χωρίς την ευλογία του Γέροντος τίποτε δεν ευδοκιμεί».

Υποτάχθηκαν στον Γέροντα Εφραίμ που είχε την καλύβη του Ευαγγελισμού στα Κατουνάκια. Εκεί ο Γερο-Εφραίμ έκανε μεγαλόσχημο τον Γέροντα Ιωσήφ. Η κουρά του έγινε στο σπήλαιο του Αγίου Αθανασίου. Έπειτα μαζί με τον Γέροντά τους Εφραίμ έφυγαν για τη Σκήτη του Αγίου Βασιλείου για περισσότερη ησυχία και άσκηση. Μετά την κοίμηση του Γέροντά τους άρχισαν τους μεγάλους ασκητικούς αγώνες. Αμέριμνοι κινούνταν από τόπο σε τόπο, ζούσαν με άσκηση στην κορυφή του Άθωνα και στα γύρω χαμηλότερα μέρη. Ο λόγος που δεν έμεναν μόνιμα κάπου, ήταν γιατί ήθελαν να παραμένουν άγνωστοι στους πολλούς. Τον χειμώνα επέστρεφαν στο καλύβι τους και ησύχαζαν εκεί ως το Πάσχα.

Ο Γέροντας Ιωσήφ δεν υποχωρούσε στην αγωνιστικότητα και ιδίως στην προσπάθεια της ευχής. Ήταν αδιάλλακτα αυστηρός στον εαυτό του έχοντας ως βάση τους κανόνες της φιλοπονίας. Νήστευε πολύ και αγρυπνούσε περισσότερο για να δαμάσει το σώμα και να μαράνει τα πάθη. Έτρωγε κάθε μέρα μόνο 75 γρ. παξιμάδι τρεις ώρες πριν τη δύση του ηλίου. Εργόχειρο δεν έκανε, αν και γνώριζε άριστη ξυλογλυπτική.

Με την εφαρμογή του αγωνιστικού προγράμματος άρχισε ο πόλεμος των σαρκικών παθών. Ο Γέροντας τον αντιμετώπιζε με την θερμότητα του ζήλου, με την ορμή

της αθλητικής προθέσεως, με την πείρα της θείας αντιλήψεως και με πρακτικές μεθόδους όπως παρατεταμένη αγρυπνία, περισσότερη δίψα, μακρά ορθοστασία και με ξυλοδαρμό. Όταν στον πόλεμο αυτόν συστελλόταν η Χάρις πολύ βοηθούσε η ανθρώπινη παρηγοριά από γνησίους αδελφούς. Αυτό για τον Γέροντα ήταν πολύ δύσκολο, γιατί η αποφυγή των συναναστροφών χάριν της ησυχίας παρεξηγήθηκε από τους πολλούς που τον θεωρούσαν πλανεμένο, αποκρουστικό, τον ειρωνεύονταν, τον χλεύαζαν και τον απέφευγαν. Η μόνη παρηγοριά ήταν ο πνευματικός παπα-Δανιήλ, που έμενε στο κάθισμα του Αγίου Πέτρου.

Στον πνευματικό πόλεμο είχε πολλές αντιλήψεις της Χάριτος και σε όραμά του άκουσε την Παναγία να του λέει ότι πρέπει να έχει την ελπίδα του σ' Αυτήν. Έλεγε στους υποτακτικούς του ότι το «ας έχει την ελ-πίδα του σε μένα», ήταν από τότε η μόνιμη παρηγοριά του.

Στο καλύβι τους, στον Άγιο Βασίλειο, έκτισαν ένα μικρό εκκλησάκι στο Γενέσιο του Τιμίου Προδρόμου όταν αποφάσισαν να μην περιφέρονται. Εκεί δέχτηκαν για συνοδία τρεις αδελφούς μεταξύ των οποίων και τον π. Αθανάσιο, τον κατά σάρκα αδελφό του. Έγινε γνωστός πλέον ο Γέροντας και πολλοί πατέρες πήγαιναν να τον συμβουλευτούν.

Η μείωση της αμεριμνίας και ησυχίας τον ανάγκασε τον Ιανουάριο του 1938 να μετακομίσει με τον π. Αρσένιο στις απόκρημνες σπηλιές της Μικράς Αγίας Άννας. Σ' ένα από τα σπήλαια αυτά υπήρχε και εκκλησία του Τιμίου Προδρόμου. Διαμόρφωσαν εκεί τον χώρο, έκτισαν και μερικά κελλιά και παρέμειναν στο σπήλαιο αυτό έως και το 1947. Στη συνοδία προστέθηκαν νέα μέλη. Ο μακαριστός Γέροντας Ιωσήφ (Βατοπαιδινός), ο παπα-Χαράλαμπος μετέπειτα ηγούμενος της Μονής Διονυσίου και ο παπα-Εφραίμ ηγούμενος της Μονής Φιλοθέου.

Ούτε η αυστηρότητα του προγράμματος, ούτε οι στερήσεις των απαραίτητων αναγκών, ούτε το απότομο και απαρηγόρητο του τόπου, ούτε οι αναγκαίες αχθοφορίες για την συντήρηση έξι έως επτά ατόμων λύγιζαν την πρόθεση γιατί η θεία Χάρις και το έλεος του Θεού ήταν με τη συνοδία. Όταν όμως τα προβλήματα υγείας έγιναν εμφανέστερα, μια μέρα του Ιουνίου του 1953 λέει ο Γέροντας στον π. Αρσένιο: «Αρσένιε, η παραμονή μας εδώ μου φαίνεται τελείωσε. Τα παιδιά αρρώστησαν. Ποιός θα κοιτάξει τον άλλον; Αυτοί εμάς η εμείς αυτούς;». Αποφάσισε τότε η συνοδία να μετακινηθεί πλησιέστερα προς τη θάλασσα, για λόγους οικονομίας. Ο Γέροντας θυσίασε την προσωπική του ησυχία και γαλήνη για να «οικονομήσει» την αδυναμία των υποτακτικών του. Προτιμήθηκε η Νέα Σκήτη μετά από παρακίνηση του π. Θεοφύλακτου που ήθελε να μείνει με τη συνοδία. Στην αρχή έμειναν οι πατέρες στην καλύβη των Αγίων Αναργύρων. Την προσοχή του Γέροντος τράβηξαν τα εκτός της Σκήτης ερημικά καλύβια, που τότε ήταν

ακατοίκητα. Μετά από συνεννόηση με την κυρίαρχη Μονή του Αγίου Παύλου πήρε όλες τις μεμονωμένες καλύβες γύρω από τον πύργο της Σκήτης. Στο κάθε καλύβι έμενε ένας η δύο και μόνο σε ορισμένες ώρες της ημέρας ή στη Λειτουργία μαζεύονταν όλοι μαζί στην καλύβη του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου.

Η επιμονή του Γέροντος να μην υποχωρεί στις προσωπικές του τυπικές διατάξεις και οι κόποι των μετακινήσεων τον κατέβαλαν τελείως. Δύο σοβαρές ασθένειες, η μία μετά την άλλη, έφεραν το τέλος της επίγειας ζωής του. Οι τελευταίες ημέρες του ήταν πολύ οδυνηρές γιατί η προχωρημένη καρδιακή ανεπάρκεια εμπόδιζε την αναπνοή του. Τις τελευταίες σαράντα ημέρες δεν έτρωγε τίποτε· μόνο κοινωνούσε κάθε μέρα.

Κατά την 14η Αυγούστου του 1959 ετοιμαζόταν πολύ και αναλογιζόμενος την επόμενη μέρα, που ήταν η εορτή της Κοιμήσεως, ανυπομονούσε· κάτι περίμενε. Την ημέρα της μνήμης της Κυρίας Θεοτόκου μετέλαβε για τελευταία φορά λέγοντας «εις εφόδιον ζωής αιωνίου». Η Παναγία εκπλήρωσε την υπόσχεσή Της με την τελευταία δωρεά Της, να παραλάβει την ψυχή του την ημέρα της Κοιμήσεώς Της. Αφού έδωσε σε όλους την ευχή του, σήκωσε τα μάτια του ψηλά και έβλεπε επίμονα επί δύο λεπτά περίπου. Κατόπιν γύρισε και γαλήνιος είπε: «Όλα ετελείωσαν, φεύγω, αναχωρώ, ευλογείτε!». Και με τις τελευταίες λέξεις έγειρε το κεφάλι του δεξιά, ανοιγόκλεισε δυό τρεις φορές ήρεμα το στόμα και τα μάτια, και αυτό ήταν. Παρέδωσε την ψυχήν του σε Εκείνον, τον Οποίον πόθησε και υπηρέτησε εκ νεότητος.

Όλη η ζωή του Γέροντος Ιωσήφ θυμίζει τους παλαιούς ασκητές της ερήμου. Ήταν ανδρείος πολεμιστής εναντίον των παθών και βίαζε τον εαυτό του σε αφάνταστο βαθμό. Απέκτησε πολλή καθαρότητα και αγνότητα ψυχής και σώματος και είχε ως παράδειγμα πάντα την Παναγία μας. Πέρασε όλα τα στάδια της πνευματικής ζωής και γνώρισε εμπειρικά όλα τα θεία χαρίσματα αυτών των καταστάσεων. Ήταν έμπειρος, διακριτικός, και απλανής πνευματικός οδηγός της πνευματικής ζωής. Η ζωή του και η διδασκαλία του είναι μια ορθόδοξη εμπειρική θεολογία. Είχε γνήσιο εκκλησιαστικό φρόνημα. Σε μία περίοδο που το λεγόμενο «ζηλωτικό» ζήτημα είχε ταράξει όλο το Άγιον Όρος, αυτός είχε λάβει την εκ Θεού πληροφορία ότι «η Εκκλησία βρίσκεται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο στην Κωνσταντινούπολη». Υπολογίζεται ότι από την «ρίζα» του προέρχονται άμεσα η έμμεσα περισσότεροι από 1.000 μοναχοί και μοναχές.